

A szegedi járás homokterületének tervszerű hasznosítása útján

Írta: Török László, a megyei tanács vb elnöke

Ismeretes, hogy 1959—1961 közötti időszakban megyénkben is megtörtént a mezőgazdaság szocialista átszervezése. Legkésőbb 1961-ben a szegedi járás homokterülete került átszervezésre.

A megye 148 termelőszövetkezetében és 27 termelői csoportjában közel 68 000 dolgozó paraszt tömörült. Az egy szövetkezetre jutó földterület átlaga ma már eléri a 3150 kh-t. Így a nagyüzemi gazdálkodáshoz szükséges területi feltételek lényegében kialakultak.

A megye mezőgazdaságának átszervezése megteremtette az előfeltételeket ahhoz, hogy az irányító szervek tervszerű gazdaságsszervező tevékenységet fejtsenek ki, segítsék megvalósítani a nagyüzemi gazdálkodást, kialakítsák a főbb termelési körzeteket, hogy ennek alapján gyorsabb ütemben emelkedjen a mezőgazdasági termelés színvonala, az áruterelés, s ezzel együtt a tagság életszínvonala.

Az átszervezés teremtette meg a feltételeket annak, hogy a megyei, a városi, a járási tanácsok — a pártbizottságok támogatásával — a termelőszövetkezetekkel egyetértésben átfogó és hosszabb időre szóló terveket dolgozhattak ki, amelyek a mezőgazdasági termelés fellendítését, a tagság jólétének növekedését eredményezték.

Figyelembe véve a megye széleskörű időjárási viszonyait, valamint az öntözési lehetőségeket, elkészült a megye távlati terve az öntözés fejlesztésére, amely szerint 1965-ig 54 800 kh területet kell öntözésre berendezni. 1963 végéig már elkészült 43 887 kh és ebből üzemelt 8500 hold területen több mint 38 000 hold. Az állami gazdaságokkal együtt 1964-ben lehetőségünk van további 8500 hold terület beépítésére. Megítélésünk szerint minden feltétel megvan ahhoz, hogy a kitűzött célokat elérjük.

Megkívánom jegyezni, hogy már most tanulmányozzuk a további öntözési lehetőségeket. Előzetes elgondolások szerint a csanádi, az algyői, a baksi és a nagytókei öntöző rendszerek kiépítésével további 50—60 000 kh területet tudunk az aszály elől elhódítani és stabil, a jelenleginél többszörös terméshozamokat elérni.

Ismeretes, hogy elkészült és a megvalósítás útján halad a Makó és környéke hagymatermesztésének növelési terve. A terv elkészítésénél figyelembe vettük az ország növekedő szükségleteit, az exportigényeket és természetesen azt is, hogy magas tisztajövedelmet adó kultúra és ezért a hagymatermő területet a korábbi 5900 holdról 1965-ig 10 000 holdra kívánjuk növelni.

A hagymatermő szövetkezetek támogatják elgondolásainkat, amit bizonyít az, hogy 1963-ban már 7300 holdon termelték hagymát és az átlagtermés megközelítette a 90 q-t. Ezzel a népgazdaság számára már 1963-ban több mint 6000 vagon hagymát adtunk. (1960-ban 3348 vagonnal.) Minden bizonyítást 1965-ig területben is elfoglaljuk érni a betervezett 10 000 kh-t.

A hazai és az exportigények kielégítésében mindig nagy szerepet játszottak megyénk másik hagyományos kultúrája: a zöldségtermesztés. 1963-ban 21 000 holdon, 1965-ben pedig 26 000 holdon termelnek zöldséget szövetkezeink. Itt is fontos tényező volt a távlati tervek kidolgozása és gyakorlatban való realizálása elsősorban szentesen és környékén, ahol nagy hagyományokkal és nagyszámú gyakorlati tapasztalatokkal rendelkező zöldségtermesztő szakemberek vannak. Az eredmény máris kézzel fogható, hiszen zöldségfelételekből megyénk az országos mennyiség 15—18 százalékát termeli, amelynek 35—40 százaléka kerül exportra.

A fentieket azért tartottam szükségesnek előre bocsátani, hogy bizonyítsam a nagyüzemi adta lehetőségeket és a központi szervek támogatása lehetővé tették a nagyobb távlatokban való tervezést a megye adottságainak leginkább megfelelő termelési szerkezet tervszerű kialakítását. Ez egybe esik a népgazdasági, de a helyi érdekekkel, a termelőszövetkezetek érdekeivel is, mert az áruterelés növekedése a tsz-ek megszilárdítását, a tsz-tagság jólétének kedvező alakulását vonja maga után.

A megtett intézkedések eredményeként a termelőszövetkezeti vezetők szakmai és politikai erősödésével megyénk szövetkezetei a több éves aszály ellenére is jelentősen erősödtek. Közös vagyonuk összege már 1962 év végére elérte a másfél milliárd forintot. Az 1963-as, viszonylag kedvező gazdasági év és a tsz-tagság szorgalmas munkájának eredményeként a tsz-ek közös vagyonára további 20 százalékkal, tiszta vagyonra 15 százalékkal, a halmozatlan termelési érték 12 százalékkal, az árúértékesítés is 51,5 százalékkal, a szociális és kulturális alap pedig 15 százalékkal növekedett.

Az egy termelőszövetkezeti tagra jutó közösből származó jövedelem ma már megyei átlagban meg fogja haladni a 10 000 forintot és ez a háztájiól származó jövedelemmel együtt — amely szintén 8—10 000 forint —, már túrhátrónak tekinthető. Azonban meg kell mondani, hogy a megyei átlagszámok, amelyek a gazdálkodási eredményeket, a tagság jövedelmének alakulását tükrözik, igen széles differenciáltságot takarnak és ez összefüggésben van a szegedi járás 138 000 kh-as homokterületén folyó gazdálkodással, melynek a színvonala igen alacsony. A megye többi területéhez viszonyítva itt sokkal kedvezőtlenebbek a termelési és a közgazdasági adottságok. Továbbá: itt fiatal, 2—3 éves szövetkezetek vannak, s a vezetőik sem rendelkeznek minden esetben kellő, a nagyüzem adta követelményeknek megfelelő termelési és szervezési tapasztalatokkal. A megyében levő gyenge szövetkezetek túlnyomó többsége 1962-ben, de 1963-ban is a szegedi járás területén összpontosultak.

A megyei párt- és tanács végrehajtó bizottsága látva a szegedi járás nehéz helyzetét már eddig is több intézkedést tett a fejlődés meggyorsítására. A homok területekre koncentráltak a szőlő- és gyümölcs-telepítést. Főleg homokon használták új gépekkel szereltük fel a szegedi járás géppálmáit — jóllehet ez még korántsem kielégítő.

Szakembereket irányítottunk állami támogatással a szegedi járás gyenge termelőszövetkezeteibe, úgyszintén szakemberekkel erősítettük meg a szegedi járás tanácsa vb mezőgazdasági osztályát.

A megtett intézkedések azonban nem voltak elég hatékonyak, bár eredményei különösen 1963-ban mind gazdaságilag, mind pedig politikailag megmutatkoztak.

Már 1962-ben láttuk, hogy a szegedi járás mezőgazdaságának fejlesztésére mindent átfogó részletes tervet kell kidolgozni, amely tartalmazza a szőlő- és gyümölcs-telepítést és termelést, talajjavítást, rét- és legelőgazdálkodást, állattenyésztést és a homoki területen folytatandó zöldségtermelési feladatokat. Ezentúl az is világos volt előttünk, hogy a szegedi járás homokterületén folytatott gazdálkodás színvonalát gyorsított ütemben kell emelni, mert ez nem csupán a megye gazdasági, hanem a társadalmi problémája is.

Ezt a gyorsított fejlesztési ütemet pusztán megyei és járási támogatással és anyagi eszközökkel központi támogatás nélkül biztosítani nem tudnánk.

Ma már szűkebb körben ismeretes, hogy a Dél-Alföldi Mezőgazdasági Kísérleti Intézet és más szakemberek bevonásával elkészült a homokterület hasznosítására vonatkozó, 1970-ig szóló terv, amelyet a megyei pártbizottság és a megyei tanács együttes ülése megvitatott és alapnak elfogadott.

A központi és megyei sajtón keresztül a közelmúltban tájékozódott a megyei lakossága arról is, hogy a Minisztertanács január 9-i ülése megtárgyalta és egyetértéssel a homokterület hasznosítására kidolgozott javaslatainkkal és feladatként tűzte ki az illetékes központi szervek felé, hogy támogassák a célkitűzések megvalósítását.

Javaslataink középkontájában a nagyüzemi szőlő- és gyümölcsterületi telepítésének a gyorsítását állítottuk, mint a homokterületek ésszerű hasznosításának és a gazdálkodás fellendítésének egyik fő lehetőségét.

Ismeretes, hogy kormányunk már eddig is nagyarányú segítséget nyújtott, hiszen lehetővé tette, hogy a második ötéves terv végéig, 1965-ig 4800 kh szőlőt és 4000 kh gyümölcsöt telepítsünk és ehhez anyagi támogatást is nyújtott. A fenti 8800 kh-as tervből 1963 végéig szövetkezeink eltelepítették 6377 holdat. A felkészültségből, a telepítés üteméből úgy ítéljük meg, hogy a hátralévő 2423 kat. holdat 1965 tavaszáig, tehát a tervezettnél korábban el tudjuk telepíteni. Azért a kormány támogatja azt a kérésünket, hogy 1965-ig még további 500 hold csemeszőlőt és 1000 hold gyümölcst — amelyből 500 hold öszibarack — telepítsünk.

Az 1966/70-ig tartó harmadik ötéves tervben pedig további 6000 hold szőlő és 5000 hold gyümölcsös telepítését irányoztuk elő, amit a kormány szintén helyezett.

E telepítések megvalósításával homokterületünkön a nagyüzemileg művelhető szőlő- és gyümölcsterület 1970-ben el fogja érni a 21 300 kat. holdat, a régi szőlőzónát, de termőképes szőlő- és gyümölcsterületekkel együtt pedig a 41 000 kat. holdat. Figyelembe véve azt is, hogy ezekben az években mintegy 4000 hold öreg szőlő és gyümölcs kerül kivágásra.

Természetesen a homokterület hasznosításának gyorsítását nem korlátozhatjuk pusztán a szőlő- és gyümölcsös telepítésre. Fontosnak tartjuk a homokterületen a takarmánytermesztés fejlesztését és ennek alapján az állattenyésztés fejlesztését. Ténybeli kérdés, hogy a szegedi járás évek óta minden évben 2—3000 vagon abraktakarmány behozatara szorult és ma már egyre nehezebb ezt a mennyiséget beszerezni. Ezért a sertésállomány változatlan szinten tartása mellett mintegy 6000 db-os kell növelni a szarvasmarna- és 5500 darabban a juhállományt. E célkitűzés megvalósításához figyelembe véve a jelenlegi állatállományt is — rejtettel az, hogy a homoki szántó mintegy 55 százalékan takarmányt kell természetien és ezen belül is növelni az évelőpangások területét. Megvan a lehetőség annak, hogy a homoki területen 1970-ig mintegy 7000 hold rét- és legelőterületet öntözzünk, amely biztosítani fogja a megabízó szénahozamot. Ezenkívül 30 000 hold területen nagy adagú műtrágyahasználat és fejlett, intenzív rét- és legelőgazdálkodással szintén megfelelő mennyisé-

gú szénahozamot tudunk biztosítani.

Nem kevésbé fontos a gazdálkodás fellendítéséhez a talajjavításban rejlő tartalékok kiaknázása. 1970-ig a szegedi járás területén 6500 hold szennyvíz kénhatású, 7000 hold szikes és 40 000 hold homok javítását kell elvégeztünk, mert ez az egyik legfontosabb feltétele a természetlagok növekedésének.

Külön felhívta a kormány a figyelmünket a fűszerpaprika termesztésének fontosságára, területi és hozamainak növelésére, mert mind a belföldi, mind a külföldi igények megnövekedtek. Ezért érdemes és szükséges, hogy a jelenlegi 5000 holdas fűszerpaprika területünket mintegy 10—15 százalékkal megnöveljük. (Itt jegyezzük meg, hogy a kormány felhívta még a figyelmünket a fokhagyma termesztés szélesítésére, valamint arra, hogy a vöröshagyma termesztését ne tekintjük már megoldottnak. Az állattenyésztés tekintetében pedig a kocaállomány növelésére hívta fel a figyelmünket.)

A homokterületek hasznosításáról szóló terv — amelyet a kormány is támogat — megvalósítása komoly szervező és politikai munkát igényel az illetékes párt- és állami szervektől az érintett termelőszövetkezetek „vegyesművelésű” tsz-ek és termelőszövetkezeti csoportok vezetői részéről.

A terv megvalósítása érdekében jelenleg a következő főbb feladatok megoldása áll előttünk:

1. A szegedi járás tsz és tszcs tagjai, a vezetőik és a szakemberek ismerjék meg és érezzék magukénak a homokterület hasznosításáról szóló tervet.

2. 1964/65-ben üzemi szintre kell lebontani a tervet egyetértésben a

tszcs-k vezetőivel, tagjaival. Minden szövetkezet ismerje meg mi a feladata ebből a munkából 1970-ig.

3. Riztosítani kell 1964 őszére, de legkésőbb 1965 tavaszára az ötéves tervből még nem végrehajtott 2423 hold szőlő és gyümölcsös eltelepítését.

4. Készüljünk fel a további 1500 hold szőlő és gyümölcsös fogadására, amelyet még 1965-ben el kell telepíteni. (Szőldugvány, faesemete, területkijelölés, művelési ágváltozások rendezése, talajforgatás stb.)

5. Tervszerűen fel kell készülni a következő ötéves tervben várható kb. 11 000 kh szőlő- és gyümölcsös telepítésére és a tervbe megjelölt többi fontos feladat megoldására.

6. El kell készíteni a szükséges járulékos beruházások tervét, amely a megteremtett és fokozatosan növekvő mennyiségben jelentkező áru szállítási, feldolgozási és tárolási kapcsolatok.

7. Azokban a szövetkezetekben, ahova szükséges továbbra is szakembereket kell irányítani.

8. A saját szakemberképzés érdekében a szövetkezeteket arra kérjük, alapítsanak ösztöndíjakat az agrártudományi egyetemre, a kertészeti és szőlészeti főiskolára, felsőfokú mezőgazdasági technikumra. Segítsék elő a kihelyezett mezőgazdasági technikumos tervszerű beépítését, valamint fordítsanak gondot saját tagjaik sorából szakmunkások képzésére.

A terv megvalósításával kapcsolatos közvetlen tennivalók és a távlati feladatok komoly erő-

Tantermek százai épülnek az idén

A Művelődésügyi Minisztérium terve szerint ebben az évben jelentős összegeket költenek az óvodai, általános és középiskolai hálózati fejlesztésére, az oktató-nevelő munka színvonalának emelésére.

Tovább növelik az óvodai helyek számát.

Az építkezések eredményeként újabb ötezernegyszáz apróság kap majd helyet ezekben a mind népszerűbb intézményekben. Az esztendő végén már 194 000 lesz az óvodák mindennapos vendégeinek száma.

Gyarapodnak az iskolák is. Az idén, bár a szaktanárihiány és néhány más tényező még mindig gondot okoz, az újabb beruházásokkal — a tervek szerint — elérik, hogy

az általános iskolák felső tagozatai tanulólétszáma 90 százaléka részt vehet a szakszerű oktatásban.

Növekszik a gyakorlati képzés hatósugara: az 1964—65-ös tanévben — előrelátva — már mintegy 600 ezer felsőtagozatos általános iskolás csiszolhatja így képességét, s készülhet a pályaválasztásra.

Az idén 647 általános iskolai tanterem építésének befejezése és 348 munkálatainak megkezdése szerepel a programban.

A dolgozók általános iskolái az 1964/65-ös tanévben — az idei fejlesztés hatására — az eddiginél 10 ezerrel több, összesen 125 ezer hallgatót fogadhatnak. A gyermekvédelmi és gyógy-

pedagógiai intézményeket 60 millió forint értékű beruházásokkal fejlesztik.

A Művelődésügyi Minisztérium középiskoláiban 165 ezerrel 198 ezerre, országosan pedig a jelenlegi 210 ezerrel 236 ezerre emelkedik a tanulók száma. Az idén 282 új tanteremmel bővül a középiskolai hálózata, 284 építést pedig megkezdik.

A felsőoktatási intézményekben tovább növelik az oktatók számát, s ezzel jobb feltételeket biztosítanak a hallgatók magasabb színvonalú képzéséhez. A felsőoktatási intézmények megkezdett beruházásainak folytatására, illetve újabb fejlesztésekre körülbelül 300 millió forintot szánnak az idén.

próbát jelentenek valamennyi illetékes irányító testületnek és apparátusnak. E feladatok megoldásához a megyei pártbizottság és a megyei tanács végrehajtó bizottsága az illetékes szakosztályok a maximális támogatást kívánják adni a járási párt- és állami szervek, de a szövetkezetek részére is.

A terv, a célkitűzés, e nagyjelentőségű munka elvégzése megköveteli, hogy ezt az ügyet a szegedi járásban társadalmi ügyvére kell tenni, mert hiszen az közvetlen, vagy közvetve az egész járás lakosságát érinti, de kihatással van más területekre is. A tervbe vett feladatok megvalósítása ugrás-szerűen megnöveli a szegedi járás tsz-tagjainak többszörös származó jövedelmét, növekedni fog a termelés színvonala, az áruterelés. Ez jó az országnak, a megyének és nagyon jó a szegedi járás szövetkezeti tagságának.

A mezőgazdaság szocialista átszervezése után a homokterületeken is — a nagyüzem adta lehetőségek alapján — az elmúlt években jelentős fejlődésnek lehettünk tanúi és napjainkban kibontakoznak a további, gyorsabb ütemű fejlődés lehetőségei és ez nem utópia. Ma már kézzel fogható tény, hogy szocialista rendszerünkben nagyüzemben elérhető, sőt túlhaladható az, amit a Szatymaz környéki kisparcellán elérték. Nincs messze az az idő, amikor a megfelelő alapról elindulva virágzó, fejlett, magas színvonalú gazdálkodást és ennek alapján stabil, magas színvonalú életkörülményeket lehet teremteni a szegedi járásban is minden egyes tsz-család számára.

Enyhülést hozott a pálforduló

Pálforduló valószínűleg megtörtént a tartós hideg uralmát nálunk is. Régi megfigyelések szerint január 25. táján — Pál napja körül — fordul a tél: ha enyhé volt addig — hidegebbre, ha hideg volt — melegebbre.

A Meteorológiai Intézet központi előrejelző és távprognozisi osztályán tájékoztatásul közölték, hogy az északnyugati széllel érkezett óceáni frontváltások csütörtökön kisebb, a szombatra virradó éjszaka pedig — bizonyságos és viszszatekintve — nagyobb fordulatot okoztak a Kárpát-medence időjárásában, a csütörtöki hullám csak szorványosan, főleg az ország nyugati felében szaggatta fel a talajszintén megülepedett füstös, ködös légréteget, az új áramlat viszont már a keleti országrészekben is megszüntette a 20—25 fokos fagyokat, és csupán a déli, délnyugati és a keleti határvidékeken maradt meg foszlányokban a hideg légréteg. A következő 36 órában folytatódik a „körülvevő” étiatlanti levegő beáramlása északnyugati és észak felől. A napstíust meg-megszakító átvonuló felhőkecskék erősen hűvös havazásra, nappal felvadászókra kell számítani. Valamennyi reggel előreláthatólag mínusz 1—5 f-kig hűl le a közeli levegő, a délutáni órákban mínusz 1—plusz 3 fokos maximumok alakulnak ki. (MTI)